

Ett institut för forskningar I början av år 1927 upprättades i rörande fascismen.

Lausanne ett forskningsinstitut för studium av fascismen, Centre International d'Etudes sur le Fascisme (Cinef). Institutet, vars verksamhet väsentligen grundar sig på frivilliga finansiella bidrag från olika håll, är enligt utsända cirkulär fullkomligt oberoende av varje regering och varje politiskt parti och har till syfte »l'étude *objective* et *scientifique* du fascisme et des mouvements analogues, sur lesquels il offre une documentation *impartiale* et aussi complète que possible». Det är under sådana förhållanden med stora förhoppningar, som man tar del av institutets verksamhet. Det kan först som sist sägas, att dessa förhoppningar icke bli uppfyllda.

Redan sammansättningen av institutets styrelse och valet av dess medarbetare inger vissa farhågor. Styrelsens ordförande är M. de Vries de Heekelingen, f. d. professor i Nijmegen, författare till en lika ytlig som partisk skrift om fascismen, *Le fascisme et ses résultats*. Den närmaste ledaren av forskningsarbetet är Barnes, f. d. officer, författare till ett panegyriskt arbete över fascismen, *Universal aspects of fascism*, vari han söker visa, att fascismen, vars ideer betraktas som universellt giltiga, innebär ett försök att bryta förut härskande samhällsupplösande och ateistiska föreställningars makt och införa Guds välde på jorden. Styrelsens sammansättning är ytterst heterogen. Till medlemmarna höra bl. a. Gentile, den främsta av fascismens filosofiska begrundare, en rad universitetsprofessorer, såsom Mannhardt i Marburg och Starkie i Dublin, som givit uttryck åt fascistiska sympatier, flera förutvarande ministrar av extremt konservativ läggning, och två f. d. kavalleriofficerare, om vilkas vetenskapliga förutsättningar intet är känt, men av vilka åtminstone den ene, kapten Fougner i Oslo, framträtt som outrerad partiman. Samtliga de medlemmar av styrelsen, vilkas åsikter äro undertecknad bekanta, ha uttalat starka sympatier för fascismen, flera ha uppträtt som agitatorer för de fascistiska idéerna.

Institutets verksamhet går väsentligen på två linjer, dels utarbetar man en bibliografi över litteratur rörande fascismen, dels utgives en årsbok, av vilken två nummer utkommit (1928 och 1929). Bibliografien är ytterst fullständig och detaljerad och torde säkerligen vara av värde. Främst är det emellertid uppenbarligen på ett studium av årsböckerna, som ett omdöme om institutets verksamhet måste grunda sig.

I det hela står innehållet i dessa årsböcker i en nästan grotesk kontrast till det syfte — en vetenskaplig och objektiv forskning — som institutet förklarar sig tjäna. Så gott som alla de i årsböckerna införda uppsatserna äro utpräglade och ohöljda entusiastiska för fascismen, ungefär hälften av de tjugotre medarbetarna äro aktivt arbetande italienska fascister. Typiskt är, att den första årsboken inledes med en uppsats av styrelsens ordförande, vari fascismen förklaras »återställa de sociala och politiska principer,

som härskade i den civiliserade världen före individualismens triumf»; i det följande kritiserar de liberala och demokratiska principerna och förf. antyder önskvärdheten av de fascistiska idéernas tillämpning i andra stater. Även flertalet övriga uppsatser, jämväl de av icke italienska medarbetare författade, ådagalägga samma tendens; man jämföre t. ex. Barnes' och Baaks' studier. En plats för sig intaga fyra uppsatser, vari representanter från respektive länder propagera för fascismens införande i England, Frankrike, Tyskland och Polen. Det enda undantaget utgör en i andra årsboken införd, av en engelsk medarbetare skriven kritik av tanken på fascismens tillämpning i England.

Den första av de båda årsböckerna blev på vissa håll kritiserad på grund av bristen på objektivitet. Detta gav professor de Vries de Heekelingen anledning att i den andra årsboken införa en förklaring, vari bl. a. följande uttalande gjordes: »Si parfois les articles que nous publions peuvent paraître à certains un peu trop enthousiastes du régime politique qu'ils étudient, nos lecteurs seront assurément trop intelligents pour ne pas faire la part de cet enthousiasme . . .». Redaktionen för denna s. k. vetenskapliga publikation litar alltså på att läsarna skola ådagalägga den urskiljning och det omdöme, som författarna till de publicerade uppsatserna sakna. Förvåningen ökas, då man omedelbart efter detta uttalande finner följande programförklaring: »Nous ne prétendons que *renseigner*, nous ne voulons pas *discuter*, — d'autres organes discuteront à perte de vue. Nous ne voulons pas mettre en péril notre seule raison d'être: notre objectivité et notre indépendance.»

I samma förklaring motiveras förhållandet, att en rad fascistiska politici medarbeta i tidskriften, därmed, att endast i Italien bosatta och i rådande förhållanden väl insatta personer ha förutsättningar att lämna instruktiva redogörelser för regimens verksamhet. Denna synpunkt kan emellertid ej motivera, varför i stor utsträckning personer utan vare sig vetenskapliga anspråk eller förutsättningar fått i uppdrag att utarbete ifrågavarande redogörelser. Så t. ex. skriva det fascistiska partiets generalsekretärer Turati, ledaren för de fascistiska arbetarsyndikaten, Rossoni, och den likaledes främst politiskt verksamme Olivetti om det korporativa systemet och representationsreformen; ingen enda av de många fascistiska vetenskapsmän, som äro verksamma på dessa områden — exempelvis Costamagna, Chimienti och Panunzio — har lämnat bidrag till tidskriften.

Med det sagda har jag ej velat påstå, att Cinefs publikationer skulle sakna allt värde. Åtskilliga av uppsatserna kunna, likaväl som andra partipolitiskt orienterade framställningar, tjäna som underlag för vetenskaplig forskning. Ett par av fascistiska vetenskapsmän, professorn vid Roms universitet, f. d. finansministern De Stefani, och historikern, professor Volpe, utarbetade redogörelser för den italienska jordfrågan och för fascismens uppkomst och utveckling äro i hög grad instruktiva. Flertalet av uppsat-

serna torde emellertid, bortsett från den tydliga tendensen, stå på ett lägre plan än de bättre fascistiska tidskrifterna, såsom *Educazione fascista* och *Critica fascista*. Endast ett par flagranta exempel på ovederhäftighet skola här nämnas.

I 1928 års årsbok skriver Barnes om *La réforme de l'Etat sous le régime fasciste*. Han börjar med att »konstatera», att varken lagen den 24 dec. 1925 om premiärministerns ställning eller lagen den 31 jan. 1926 om exekutivmaktens befogenhet att meddela rättsnormer innebära ändringar av 1848 års författning. Uppfattningen torde vara unik. De båda lagarnas förträfflighet motiveras helt enkelt därmed, att de återförde »de dömande, lagstiftande och verkställande myndigheterna till deras rätta(!) funktioner». I det följande beröres bl. a. den lag, enligt vilken endast sådana föreningar kunna erkännas, vilkas medlemmar anses äga god moral och patriotiskt sinnelag. Författaren gör på fullt allvar gällande, att det här ej är fråga om företrädesvis politiska kvalifikationer. — I en uppsats i samma årsbok redogör Amicucci för pressens ställning enligt den fascistiska lagstiftningen. Den alltigenom undermåliga framställningen avslutas på sista sidan med några allmänna reflexioner. Bl. a. påstås, att den italienska lagstiftningen icke inskränker pressens frihet mer än lagstiftningen »i världens mest liberala och demokratiska stater». Detta starka påstående har författaren dock redan efter femton rader glömt; här säges det, att fascismen underkastat pressen en disciplin, som man nog i andra stater har behov av, men där ej vågar införa. Det torde icke löna mödan att fortsätta uppräknandet av dylika absurditeter.

Det kanske kan synas överflödigt att i en vetenskaplig tidskrift beröra ett institut, vars verksamhet haft så litet med vetenskap att göra. Med tanke på de anspråk, varmed institutet framträtt, och den icke obetydliga reklam, som gjorts för dess arbete, torde likväl dessa rader kunna anses motiverade.

Herbert Tingsten.

Ansökningar om understöd I bankdirektör J. H. Palmes fond för från J. H. Palmes fond. ekonomisk upplysning och ekonomisk forskning, vilken förvaltas av Nationalekonomiska föreningens styrelse, finnes ett för utdelning innevarande år disponibelt belopp av c:a 3,000 kr. Från fonden lämnas efter beslut av styrelsen anslag som bidrag för skrifter eller undersökningar av nationalekonomiskt innehåll, för anordnande av föredragsserier över sådant ämne eller ock för upplysningsverksamhet på det ekonomiska området i annan form. Ansökan om anslag, ställd till Nationalekonomiska föreningens styrelse, bör före den 1 april 1930 ingivas till föreningens sekreterare d:r K. Åmark, Äppelviken, vilken på begäran lämnar närmare meddelande.
